

Fabiny Tamás evangélikus püspök: **Feneketlen iszapba süllyedtem**

„Derékig, helyenként nyakig ért az ár, félelmetes volt!"; „Embermagasságban hömpölygött a vörös folyam, olyan volt, mintha láva lett volna!"; „Láttam, amint egy édesanya karjából elsodorja az ár a kisgyermeket!" Ilyen és ezekhez hasonló beszámolókat hallhatunk, olvashatunk napok óta. Október 4-én egy Veszprém megyei timföldgyár tározójánál gátszakadás történt, és hihetetlen mennyiségű mérgező, vörös iszap árasztotta el Kolontárt, Devecsert és más településeket. Hét halotról, számos súlyos sebesültről és sok eltűntről szólnak a tudósítások. A megrendítő beszámolókat hallva a zsoldáros segélykiáltása jut eszünkbe: „*Segíts, Istenem, mert nyakamig érnek a vizek! Feneketlen iszapba süllyedtem, nincs hol megállnom. Örvénylő vizekbe estem, elsodor az ár*” (Zsolt 69,2-3). Sokan a háztetőkre menekültek, többen megvakultak, a megszáradó iszap pedig por formájában az emberek torkát marja. Ezt a helyzetet vetíti előre döbbenetes erővel a zsoldár következő verse: „*Belefáradtam a kiáltásba, kiszáradt a torkom, szemem elhomályosodott, míg Istenemre vártam*” (Zsolt 69,4). Volt olyan szemtanú, akinek a vérvörös áradatot látva az Egyiptomból való menekülés jutott eszébe, ahol a víz vérré vált (2 Móz 7,20). A kiszolgáltatottak menekülését látva újszövetségi igék is eszünkbe juthatnak: „*Aki a ház tetején van, ne szálljon le és ne menjen be, hogy kihozzon valamit a házából, és aki a mezőn van, ne térjen vissza, hogy ruháját elhozza. Jaj a terhes és szoptató anyáknak azokban a napokban!*” (Mk 13,15-17). Autókat és játékmackókat, háztartási berendezéseket és könyveket sodort magával a szennyes és mérgező áradat. Hamarosan megteltek a kórházak. Volt, aki onnan azért nem mehetett haza, mert házát lakhatatlanná tette a vörös iszap. A Marcal folyó szinte teljes élővilága kipusztult. Ez szinte még rosszabb, mint amiről a Jelenések könyvének komor próféciája szól: „*Meghalt a teremtmények harmada a tengerben, amiben csak élet volt, üdömmé lett a vizek harmada...*” (Jel 8,9.11). Gyerekkori nyaralásaim helyszínén egy szarvas teteme feküdt: inni akart a mérgezett folyóból, és azonnal elpusztult. Hova lett kedves zsoldárunk idilli szépsége, amely szerint „*ahogyan a szarvas kívánczik a folyóvizekhez, úgy kívánczik hozzád a lelkem, Istenem!*” (Zsolt 42.2).

Egyházunkban éppen ezeket a drámai napokat megelőzően ünnepeltük a teremtés hetét – és íme most a természet pusztulását látjuk mindenhol! Két nappal a tragédia előtt számos templomban terménnyel dúsan megrakott oltárok jelezték az aratási hálaadó ünnepet – ezen az immár méreggel átitatott földeken pedig már aligha terem meg a burgonya vagy a sárgarépa.

A bibliai igék kétségtelenül sajátos jelentést adnak ezeknek az eseményeknek, ezzel együtt nem kell mindenképpen apokaliptikus katasztrófáról beszélni. Ugyancsak a Jelenések könyve beszél arról, hogy „*valami nagy hegy tűzben égve zuhant a tengerbe*” (Jel 8,8). Sok írásmagyarázó szerint ez a félmondat Vezúv Krisztus után 79-ben bekövetkezett kitörésére, és két itáliai város, Pompeji és Herculaneum elpusztulására utal. Ez a természeti katasztrófa nyilván mélyen megérintette a kortársakat, így a Biblia utolsó könyvének szerzőjét is. Ettől azonban még nem lesz kisebb a tragédia. Nem véletlen, hogy Devecser éppen csak szolgálatba lépett polgármestere következetesen lávafolyamról beszélt, a helyszínre siető miniszterelnök pedig azt kell hogy kijelentse: Ha ez a gátszakadás éjjel történik, akkor mindenki meghal.

Tudatosítanunk kell azonban, hogy Veszprém megyében elsősorban nem természeti katasztrófa történt, hanem súlyos emberi mulasztások sorozata. A teremtett világot istenkísértő módon maga alá gyűrő ember bírvágya tombolt. Bacsó Péter Tanú című filmjének vége felé kiönt a folyó, mert az arra vigyázni akaró gátórt más szerepre választják ki a hatóságok. Az ottani áradás a szocialista-kommunista rendszer súlyos kritikáját jelzi, a filmhez illő szarkasztikus eszközökkel. A kolontári iszapár viszont a vadkapitalista szemlélet tarthatatlanságára mutat rá. Jellemző, hogy a gyár tulajdonosai napokon keresztül csak saját maguk és milliárdos vagyonuk mentegetésével voltak elfoglalva, eszükbe sem jutott bocsánatot kérni a történetekért. Ezt a kíméletlen és pökhendi magatartást ismerjük már az erdélyi Verespatak tragédiájából és a tiszai ciánszennyezés nem is oly régi esetéből.

Mit tehetnek az egyházak? Egyrészt rámutathatnak a Szentírás világos üzenetére, amire írásom elején magam is kísérletet tettem. Másrészt felemelhetik szavukat a természet és az ember kizsigerelése, valamint a profit egyeduralma ellen. A technológiai és üzleti lehetőségektől megszedülő vállalkozóknak szemébe kell mondanunk Jézus határozott szavát: *„Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?”* És természetesen sok mást is tehetnek, tehetünk még hívő keresztények. Egyházunk népe szinte egy emberként mozdult, hogy segítsen a bajbajutottaknak. Megindult a gyűjtés. A terepen vannak a szeretetszolgálatok, így az Ökumenikus Segélyszervezet is. Ők az ajkai evangélikus gyülekezeti házban állították fel logisztikai központjukat. Nemzetközi krízisekben tapasztalatokat szerzett munkatársak fáradoznak azon, hogy a kárelhárítást hosszútávú fejlesztések is kövessék. Örülök annak is, hogy a kertai parókiát a mentésben részt vevő tűzoltók vehetik éjszakai pihenésre igénybe. A révfülöpi Ordass Lajos Oktatási Központ dolgozói száz adag meleg ételt juttattak el a helyszínre. A nemescsói gyülekezet nyolc önkéntese – lelkészük vezetésével – egész szombaton lapátolta a vörös iszapot. A bobai gyülekezet kántora – aki az ajkai kórház traumatológiai és sürgősségi szakápolója – megrendítő helyszíni tudósítást küldött egyházunk honlapjára. A Lutheránus Világszövetség főtitkára telefonon érdeklődött, hogy hol tudnak segíteni. Egyházunk diakóniai szolgálata – az árvízi tapasztalatokkal is a háta mögött – szervezi a gyűjtést, a segélyezést, az ételosztást. A borsodi árvizekről jut eszembe: meghatónak tartom, ahogy a szendrőládi cigánybrigád 400 km távolságból a helyszínre utazott, hogy valamiképpen kétkezi munkával viszonzza azt a segítséget, amit a nyár elején ők kaptak másoktól.

Nyomorúság idején különösen is Istenhez kell kiáltanunk. Úgy ahogy ezt az írás elején szereplő zsoltár folytatásában is olvassuk: *„De én hozzád imádkozom, Uram, a kegyelem idején, Istenem! Nagy szeretettel hallgass meg, hűségesen segíts meg! Húzz ki a sárból, hogy el ne süllyedjek (...) Ne sodorhasson el a víz árja, ne nyeljen el a sötétség, ne záruljon be fölöttem a kút szája! Hallgass meg, Uram, jóságos szeretetteddel, nagy irgalmaddal fordulj hozzám!”* (Zsolt 69,14-17).